

2015. március

KARCFALVI-CSÍKJENŐFALVI KISÚJSÁG

Székeszó

A HARC ÉS MEGTORLÁS UTÁN MAGYARORSZÁGON AZ 1867-ES KIEGYEZÉS VOLT AZ EGYETLEN ÚT A FEJLŐDÉSRE

Az 1848 – 1849-es magyar forradalom és szabadságharc eseményeiről több irodalmi munka jelent meg, amelyekből megismerhettük az akkori viszonyokat és az osztrák uralommal szembeni ellenállást. Ebbe a harcba kapcsolódott bele több ifjú forradalmár, akik képesek voltak életüket áldozni a haza függetlenségének kivívásáért. Ugyanakkor Kossuth, Széchenyi, Wesselényi, Deák Ferenc és több más politikus mellett zárkóztak fel azok az értelmiségiek és katonák, akik szívügyüknek tekintették a magyar nép szabadságharcát.

Amint ismeretes, a hősiesen harcoló magyar seregek végül a túlerőnek nem tudtak ellenállni, és az osztrákok segítségére érkezett orosz csapatok előtt 1849. augusztus 13-án Világosnál letették a fegyvert. Ezek után Kossuth Lajos, Szemere Bertalan és Bem József tábornok, akiket több ezer magyar követett, 1849. augusztus 17-én Szörénytornyánál átlépték a török határt és emigrációba vonultak. Az otthon maradt harcosok és politikusok, katonai vezetők az osztrákok megtorlásának áldozataivá váltak. Több száz embert börtönbe vetettek, és Batthyány Lajos miniszterelnök kivégzése után kezdetét vette az igazi megtorlási hullám. Az elrettentés példaként a bécsi kormány katonai vezetői Ferenc József császár tudtával tábornokokat, arisztokratákat, kormánybiztosokat és a felsőbb társadalmi osztályhoz tartozó személyeket végeztek ki. (pl. az aradi vértanúk). Így az ország

PETŐFI SÁNDOR • FEKETE-PIROS DAL

Hagyjátok el azt a piros-fehér-zöld színt,
Lejárt az ideje!
Más szín illeti most a magyar nemzetet:
Piros és fekete.
Fessük zászlainkat fekete-pirosra,
Mert gyász és vér lesz a magyar nemzet sorsa.

Kicsiny sziget vagyunk tenger közepében,
Erős vihar támad,
Mindenfelől jönnek és megostromolják
A habok hazámat,
Fessük zászlainkat fekete-pirosra,
Mert gyász és vér lesz a magyar nemzet sorsa.

Készül az ellenség; és mi készülünk-e?
Mit csinál a kormány?
Ahelytt, hogy őrködnék, mélyen, mélyen alszik
Fönn a haza tornyán.
Fessük zászlainkat fekete-pirosra,
Mert gyász és vér lesz a magyar nemzet sorsa.

Fönn a kormány alszik, mi pedig itt alant
Vígadunk, dőzsölünk,
Mintha mind a három isten nem gondolna
Mással, csak mivelünk.
Fessük zászlainkat fekete-pirosra,
Mert gyász és vér lesz a magyar nemzet sorsa

Eszembe jut Mohács, az a szomorú kor!
Akkor is így tettünk,
Terített asztalnál telt poharak körül
Bút és bajt feledtünk.
Fessük zászlainkat fekete-pirosra,
Mert gyász és vér lesz a magyar nemzet sorsa.

Mohács, Mohács!... tarka lepke, gondtalanság
Röpködött előttünk,
Azt üztük, pedig már a török oroszlán
Elbődült mögöttünk.
Fessük zászlainkat fekete-pirosra,
Mert gyász és vér lesz a magyar nemzet sorsa.

Hol lesz az új Mohács? hol megint húszezer
Magyar vitéz vész el,
Mérfoldekre nyúló rónát borítva el
Kiomló vérevel.
Fessük zászlainkat fekete-pirosra,
Mert gyász és vér lesz a magyar nemzet sorsa.

Hol lesz az új Mohács? ahol megint lemegey
Majd a haza napja,
S háromszáz évig vagy talán soha többé
Arcát nem mutatja!
Fessük zászlainkat fekete-pirosra,
Mert gyász és vér lesz a magyar nemzet sorsa.

Pest, 1848. május

folytatás a 2. oldalon

folytatás az 1. oldalról

komoly veszteséget szenvedett emberéletben és anyagiakban egyaránt. Mindezek ellenére a polgári átalakulás mégis megvalósult.

A Habsburg Birodalom nagyhatalmi politikáját a későbbiekben csak a magyarok valamilyen formájú támogatásával tudta volna folytatni, hisz a többi nagyhatalmakkal is állandó konfliktusban állott, háborúskodott. Ezért a bécsi udvar egyezkedést kezdett a magyar politikusokkal de ragaszkodott bizonyos előjogok gyakorlásáért Magyarországon. Hogy mégis megtörténjen az egyezés, a magyar küldöttség engedményeket tett a bécsi tárgyaláson. Az is igaz azonban, hogy az otthon maradt politikusok közül sem mindenki értett ezzel egyet. Deák Ferenc például bár kellettlenül, de beleegyezett az uralkodó által kért változásokba. Ennek következtében február 17-én kinevezte Magyarország miniszterelnökévé gróf Andrássy Gyulát, majd 20-án a magyar kormányt. Végül a magyar országgyűlés 1867. március 30-án többségi szavazattal elfogadta a kiegyezési javaslatot. Így jött létre az új államforma: az Osztrák-Magyar Monarchia.

Ezek után nem sokkal a budai Mátyás-templomban 1867. június 8-án Ferenc Józsefet magyar királlyá, feleségét, Erzsébetet pedig magyar királynévá koronázták.

Ezt a jelenetet örökíti meg többek között a Sissi című film, amelyet nemrég mi is láthattunk a magyar televízió egyik csatornáján.

Minden negatívum ellenére azonban elmondható, hogy Magyarország a dualista Monarchiában az élet több területén fölzárkózott a polgári Európához. Főleg az 1867-es kiegyezés után megteremtették a polgári szabadságok biztonságát, és intézményi háttérrel biztosították az ipar és mezőgazdaság fejlődésének. Magyarországon épült ki Európa egyik legsűrűbb vasúthálózata, a gyáripar és a bankrendszer. Az 1914-es világháború kirobbanásáig, -amely Ferenc Ferdinánd osztrák trónörökös saraievoi meggyilkolásával kezdődött-, nagyot fordult a parasztság életmódja, fejlődött az egészségügy, és a magyar tudományos élet a világ

élvonalába emelkedett. Az irodalom, a zene és a képzőművészet a nemzeti sajátosságokat megőrizve elismerően kapcsolódott bele az európai kultúra élvonalába.

A nagyhatalmak torzsalkodásai, egyeduralmi törekvései azonban az első világháború kirobbanásával nagy veszteségeket okoztak a világ népeinek gazdasági-társadalmi előrehaladásában, amely Magyarországon is éreztette hatását.

Németh Szilveszter

A 12 pont. Tartalmazza mindazt, amit a haladás és függetlenség érdekében el kellett fogadni.

Sissi: A kiegyezési tárgyalások idején közvetítő szerepet vállalt. Megtanult magyarul.

TUDJA-E, HOGY?

Magyarországon a tömeges kivándorlás már az 1900-as évek előtt megkezdődött, amely tömeges méreteket öltött. Akkor is - akárcsak napjainkban -, az anyagi boldogulás, a jobb munkakörülmények és megélhetés reménye ösztönözte az embereket hazájuk elhagyására. Mindez nem egyszerre történt, de több éven keresztül egy állandó folyamatként nyilvánult meg.

A kivándorlási hullám a 19. század elején érte el tetőfokát, amelyet némileg az első világháború kitérése állított meg. Nem hivatalos adatok szerint 1899. és 1914. július között csaknem másfél millióan vándoroltak ki az akkori „magyar korona országából”. Ehhez még hozzá adódik annak a félmillióra becsült kivándorlónak a száma, akik a századfordulóra hagyták el lakóhelyüket. Ezek szerint közel 2 millióan kelhettek vándorrútra, akik közül sokan az Egyesült Államokban ipari üzemekben helyezkedtek el.

A szerencsét próbálók jellemzően családjukat hátrahagyva nem kívántak végleg az idegenben letelepedni, hanem néhány évi munka után megspórolt kerestükkkel hazatérve akartak otthon jobb körülmények között élni. Feltehető a kérdés, hogy vajon napjainkban is ez a kivándorlási hullám ismétlődik? (NSZ)

Mit kíván a magyar nemzet.

Legyen béke, szabadság és egyetértés.

1. Kívánjuk a saját szabadságát, censura elölését.
2. Felelős miniszteriumot Buda-Pesten.
3. Évenkénti országgyűlést Pesten.
4. Törvény előtti egyenlőséget polgári és vallási tekintetben.
5. Nemzeti őrsereg.
6. Közös teherviselés.
7. Urbéri viszonyok megszüntetése.
8. Esküdtisztek. képviselői egyenlőség alapján.
9. Nemzeti Bank.
10. A katonaság esküdjék meg az alkotmányra, magyar katonáinkat ne vigyék külföldre, a külföldieket vigyék el tőlünk.
11. A politikai statusfogyók szabadon boesáttassanak.
12. Unio.

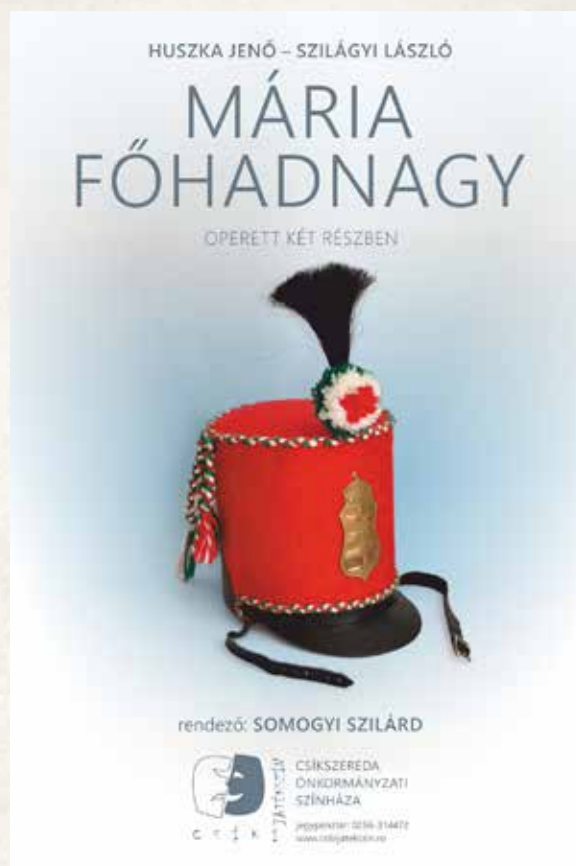
Egyenlőség, szabadság, testvériség!

Mária Főhadnagy

A Mária Főhadnagy címszereplője, Lebstück Mária valós személy volt. Huszka Jenő romantikus nagyoperettje 1848-ban, Bécsben kezdődik. A magyar érzelmű Máriát rokonai egy osztrák arisztokratához készülnek férjhez adni. Szerencsére megérkezik Antónia, Mária nénikéje, s az ő, valamint a kissé bolondos szabó, Zwickli Tóbiás segítségével a lánynak sikerül még időben elszöknie. Hogy már a forradalom hevében égő Magyarországra juthasson, nemzetőr egyenruhát ölt magára 1849-ben a budai honvédtáborban és férfiként, édesapja nevében, Lebstück Károlyként szolgál a seregben. Vitézségéért immáron alhadnagyi rangot kapott. Igen sok konfliktusa van fölöttesével, a szigorú Jancsó hadnaggal, aki többször is megrója könnyelmű hősködéséért. De amikor Mária egy estély alkalmából ismét nőként jelenik meg, a hadnagy lángra lobban iránta, s természetesen az „alhadnagynak” sem közömbös a jóképű fiú. A kalandos történet végén persze egymásra találnak és a bolondos Zwickli is révbe ér az ő Pannijával.

Az előadás a Hartai Zenei Ügynökség Kft. és a Proscenium Szerzői Ügynökség Kft. engedélyével jött létre, amelyet Karcfalván is láthatott a közönség a Csíki Játékszín előadásában. A produkció kiemelt támogatója a Bethlen Gábor Alap.

Kozma Anna

Szereposztás: Lebstück Mária: Czíki Juliánna, Jancsó Bálint; Kosztánci Zsolt, Farkasházy Antónia; Szabó Enikő, Draskóczy Ádám; Fülöp Zoltán, Panni: Dálnoky Csilla, Zwickli Tóbiás: Veress Albert, Simonichné: Bartalis Gabriella, Simonich: Keresztes Szabolcs, Biccéntő: Bakcsi Gábor-Antal, Herbert von Waldhausen: Bilibók Attila, Kossuth Lajos: Vass Csaba, Görgey Arthur: Puskás László, Krantz doktor: Bende Sándor, Kocsmáros: Giacomello Roberto.

További szereplők: Bokor Andrea, Fekete Bernadetta, Pap Tibor, Ráduly Beáta, Szabó Bernadett, Zaiba Anikó, Zsigmond Éva Beáta.

Zenekar: Balázs Péter, Bene Zoltán, Boldizsár Szabolcs, Hompoth Arthur-Norbert, Rádúj Gábor, Veress Csaba.

Rendező: Somogyi Szilárd, Diszlettervező: Gyarmathy Ágnes, **Jelmeztervező:** Gyarmathy Ágnes, Zenei vezető: Bene Zoltán,

Koreográfus: Horváth Gyula Antal, **Diszlettervező asszisztens:** Rákay Tamás, **Jelmeztervező asszisztens:** Rákay Tamás,

Koreográfus asszisztens: Zaiba Anikó.

Dr. Kászonyi Alajos idejében történt...

Dr. Kászonyi Alajos 1875. február 15-én született Csatószezen. Teológiai tanulmányait Bécsben, a Pazmaneumban végezte, 1899-ben szentelték pappá. 1908-1921 között Karcfalván volt plébános, majd 1921-től teológiai tanár, rektor, pápai prelátus, gyulafehérvári plébános¹. A második bécsi döntés után a püspök mellett maradt, mint székeskáptalani tag². Gyulafehérváron hunyt el 1946. május 22-én. Karcfalván töltött szolgálati idejéről, itt kifejtett tevékenységéről a plébániai levéltárban található egyháztanácsi jegyzőkönyvek alapján értesülhetünk.

1908. november 29-én kelt egyháztanácsi jegyzőkönyv alapján az új plébános fontosnak tartja, hogy elhunyt elődje Rancz János szeretett plébános iránt

érzett kegyeletnek külsőleg is kifejezést kell adni, ezért az egyháztanácsot kéri a szükséges költségek előteremtésére. De ugyanakkor felkéri a hitközség tanárait, hogy iskolai ünnepélyeket szervezzenek, ezeknek bevételéből gyarapítsák a meglévő pénzalapot, ami 140 korona volt. Az 1909. január 31-én kelt jegyzőkönyvben már jelzik is, hogy kigyúlt a szükséges pénzalap, ezért az egyháztanács megbízatást kap arra, hogy beszeresse a síremléket. Ferencz József tanító, egyháztanácsos a pásztorjátékkal 104 korona 20 fillér összeget gyűjtött a síremlékre, a templom javára pedig 54 koronát. Ezért a kegyeletes és szent cél érdekében tett fáradozásaiért jegyzőkönyvi köszönetet szavaz neki az egyháztanács.

Kászonyi Alajos plébános az egyháztanács elé terjeszti, hogy a lelkészi lak nem felel meg a kor igényeinek, sem az egészségügy követelményeinek, legkevésbé rendeltetésének. Ugyanis nincs tisztességes kápláni szoba, fürdőszoba, személyzeti lakás, a szobák sötétek, rossz a padlózat. Vagy új paplak építtessen, vagy renoválás, bővítés legyen. Ugyanakkor a templom restaurációját is szükségesnek tartja, szerinte nincs célszerű beosztása a hívek befogadására, nagyon kicsinynek bizonyul. Az egyháztanács örömmel támogatja az indítványozót, úgy látják a szükséges pénzösszeget magángyűjtés útján össze lehet hozni, ezért elhatározza, hogy a hitközségben levő üzletek mindegyikében gyűjtőperselyt állít be. Ugyanúgy a templomban és a lelkészi lakban is.

Az új plébános kéri, hogy lelkészi jövedelme 4800 koronára felemeltessék, az egyháztanács 1500 korona fizetésemelést hagy jóvá, a három politikai patrónus község terhére 3.

A plébános kéri az egyháztanácsot, hogy az 1050 koronát kitevő költöztetési költségeinek visszatérítéséről gondoskodjanak. Az egyháztanács a január 31-i ülésen a templom pénztárából akarja kifizetni ezt, de a plébános nem engedi meg. „Az egyházi törvények a templom pénztárából semmi szín alatt nem engedik meg

a költöztetési költség kifizetését. A templom pénzének rendeltetése: Isten házának ékesítése és fenntartására szolgál!”.

1909. április 2-án kelt jegyzőkönyv szerint a plébániai beltelek nagykertje rossz állapotban van, felkéri a szomszédokat Mihály Józsefet, Gidró Áront és Péter Jánost, hogy javítsák ki a kerítést. Ugyanakkor az egyháztanács bizottsága megvizsgálta a szomszédos udvarokról a hátrajáró kapukat és felszólítja Miklós Jánost és Birta Alajost hogy azokat deszkáztassák be.

1909. augusztus 22-én kelt jegyzőkönyv szerint a plébániai lakon egy iroda-helyiség tovább már nem nélkülözhető – minden számba vehető plébánia el van látva irodahellyel, csak a nagyboldogasszonyi plébánián hiányzik. Ezért az elnök⁴ kéri az egyháztanácsot, találjon módot, hogy e bajon segítve legyen. Az egyháztanács a paplak déli végén 2 szobás lakrész építését látja célszerűnek, egyik iroda, a másik konyha legyen. A régi, tűzveszélyes, használhatatlan nyári konyha elhárítását javasolja a patrónus a községek képviselő testületeinek, de ha ez akadályba ütközne, akkor a paplak északi végében levő tiszta szobát alakítaná át iroda helyiségnek.

1910. január 6-án az egyháztanács megbízása lejár, a választásokat január 16-án délutánra tűzik ki. Jenőfalva és Dánfalva 8-8 rendes, illetve 2-2 póttaggal, Karcfalva 4 rendes és 2 póttaggal képviselheteti magát. A megjegyzendő és a mindenkor kántor hivatalból tagjai az egyháztanácsnak, a 3 politikai község tanítója 1 taggal képviselheteti magát.

1910. május 5-én kelt jegyzőkönyv szerint a kápláni szoba lakatlanná vált. Az elnök szerint a 2-3 ezer koronát irányoznának elő, ezért anyagi támogatásért a politikai községek segítségét veszik igénybe.

1910. június 19-én összegyűlt egyháztanácsi gyűlésen Kiss Tamás tanácsstag indítványozza, hogy szerezzenek a temető részére egy testsüllyesztő gépezetet, mely kérést az testület támogatja.

Az elnök ismételtén szól a plébánián levő sütőház és nyári konyha használhatatlanságáról és kéri annak javítását vagy új építését. Megszületik a határozat, az említett épületek kerüljenek bontásra, és a déli oldalon új nyári konyha és sütőház építtessék.

1910. július 17-én árverésre kerül a papi lakon levő sütőház és deszkafolyosó, Gidró Ignác 125 koronával veszi meg, de 5 nap alatt okvetlenül el kell szállítsa azt.

Ezen a gyűlésen a plébános bemutatja az új konyha rajzát és tervét, melyet Benes Ágostonnal készítettett el. Az egyháztanács írásban rögzíti a kivitelezés feltételeit. Ezek szerint téglából épüljön a nyárikonyha és folyosó. A folyosó kettős szárnyú ajtóval és felül világítóval láttassék el, templom felőli mélyedése pedig rácsos ablakkal. A plébánia lak utca felőli részén egyik ablak helyett kettős, szárnyas ajtó készítenőd. Az ajtó elé oszlopos díszes tornác helyezendő, cseréppel befödve, prizma alakban és kőlépcsővel, és pedig hogy a plébánia lak előépítményével szimmetria legyen, oly szélesre, mint az ebédelő előtti tornác. A 2 konyha közötti folyosó belvilága 1 méter 60 centi, a konyha belvilága 5 méter minden fele, a sütőkemence 2 méter szélesre építendő. Legkésőbb szeptember 1-re be kell fejezni.

Az elnök előterjeszti azon kérését is, hogy a hitközségben szerveztessék egy második segédlelkészi állás. Az egyháztanács ezt nem látja kivitelezhetőnek, mert:

- a patrónus községek szegénységük miatt nem járulhatnak hozzá
- nincs lakás
- a jelen leltári jövedelem nem bírja ki a költségeit.

A kiskápláni állás betöltésére később kerül sor, 1911. április 23-án szavazzák meg a káplántartás költségét.

1. <http://leveltar.romkat.ro/>
2. A megyéspüspök mellett maradt a Székeskáptalan 6 tagja: Zomora Dániel nagyprépost, apostoli protonotárius, dr. Fejér Gerő, Boros József, dr. Kászonyi Alajos, Buday János és a nem régen elhunyt Szélyes Dénes kanonok helyébe kinevezett dr. Macalik Győző in A lugosi Magyar Kisebbség című folyóirat írása a gyulafehérvári római katolikus egyházmegye helyzetéről a második bécsi döntés után Lugos, 1941. május 16
3. Dánfalva, Karcfalva és Jenőfalva
4. Az egyháztanács elnöke a mindenkor plébános

A Csíknagyboldogasszony egyházközség jegyzőkönyvei alapján összeállította *Kelemen Erzsébet*

Adatok az állítandó szoborról: alkotója • **Varga Gábor**
 anyaga: magastűzű pirogránit, bronzmázás bevonattal,
 mérete: magassága 2 m, alapzata: 1,2 m magas gránit, vagy bazalt tömb
 költségeit a helyi Egyház, a két Közbirtokosság és a Polgármesteri Hivatal fedezi.

Hírek az Egyházközség életéből.

Szobrot állítunk egyházközségünk nagy szülöttjének, Mártonffy György püspöknek. Régi adósságát rója le a szoborállítással egyházközségünk Mártonffy püspök iránt. Két okból is:

Hatalmas tudással és felkészültséggel rendelkező főpap volt. Méltán és megérdemelten nevezte ki III. Károly magyar király erdélyi püspöknek, azzal a megbízatással, hogy állítsa vissza az erdélyi püspökséget, amit a református fejedelmek szüntettek meg, illetve nem engedték betölteni.

Nagy jötevője volt egyházközségünknek, ahol született. Az ő anyagi támogatásának köszönhető templomunk /torony/ bővítése is.

Rövid életrajza:

„Csíkkarcfalvi báró” Mártonffy György (1713–1721) Csíkkarcfalván született 1663 körül. Tanulmányait Nagyszombatban és a bécsi Pazmaneumban végezte. 1688. novemberében plébános volt Vásárhelyen, ahonnan 1691. április 22-én Felsőszelibe, majd 1701-ben Szencre került. 1703. június 22-én pozsonyi kanonokká nevezték ki, 1706. június 4-én pedig aradi préposttá, 1707. november 25-én tagja lett az esztergomi káptalannak. 1708-ban Nagyszombat városa megválasztotta plébánosának. 1709. február 22-től barsi, 1711. december 11-től nyitrai főesperes, 1712. december 12-től az esztergomi Szent István káptalan prépostja. III. Károly király Mártonffy Györgyöt 1713. február 18-án emelte bárói rangra és nevezte ki erdélyi püspöknek 50 évesen, de csak három évvel később, 1716. február 19-én iktatták be. 1715. június 4-én az erdélyi fő kormányzó tanácsosa lett, majd október 13-án Fehér vármegye főispánjává nevezték ki. 1721. szeptember 5-én halt meg, a gyulafehérvári székesegyházban temették el. Egy műve jelent meg. Az erdélyi káptalant III. Károly a püspökséggel együtt állította helyre négy kanonoki stallummal. Mártonffy püspök 1721-ben végrendeletileg megalapította az ötödik stallumot azzal a kikötéssel, hogy javadalmát a mindenkor püspök nevezhesse ki.

A szobor tervezett megáldása az Egyházközség búcsúünnepén, folyó év augusztus 15-én lesz.

◀ Temető ör, gondnok állás létesítése.

Állandó gondot jelentett és jelent temetőink tisztán- és rendben tartása. Illő, hogy szüleink, nagyszüleink, egyszerűen ősünk rendben tartott, gondozott sírokban nyugodjanak temetőink megszentelt földjében. Több próbálkozás is

történt ennek érdekében. Bevezettük a vezetékes vizet és időszakos temetőőrt alkalmaztunk, hogy temetőink tisztasága biztosítva legyen. Ezek az újítások eredményesek voltak a fent vázolt célok érdekében.

Azzal a szándékkal, hogy temetőink rendben tartása fokozottabban biztosítva legyen, egész normás állást hirdettünk meg, az állami Munkatörvénykönyv előírásainak megfelelően. Az állásra közel 10-en jelentkeztek. A jelentkezőkből az egyháztanács, a két közbirtokosság és a polgármesteri hivatal képviselői titkos szavazással Gyenge Péter urat választották meg.

Feladata: 8 órai munka munkanapokon a temetőben, a templom és a plébánia körül.

Javadalmazása: - az érvényben lévő állami törvények szerint történik, amelyet a két Közbirtokosság biztosít.

Miért szükséges az, hogy ezt az állást a közbirtokosságok finanszírozzák? Azért, mert a temetővel kapcsolatos kiadásokat csak az onnan származó bevételekkel lehetne fedezni. Ezért - főleg városokban - a sírhelyek eladásából biztosítják a temető fenntartásához szükséges kiadások fedezetét. Nálunk a sírhelyek ingyenesek. Ezért a temetők nem hoznak jövedelmet, amiből a fenntartásához szükséges kiadásokat fedezni tudnánk.

Ha megszűnik az egyházközségnek a földalapú támogatás és az államsegély (ami nagyon valószínű), akkor az egyházközségnek az egyházadóból, perselyekből csak annyi jövedelme lesz, amennyi a pap, kántor, harangozó fizetését, no meg a fűtést és az áramfogyasztást fedezi. Ez azt jelenti, hogy egyházközségünk nem hozhat létre munkahelye/ke/t, mert képtelen lesz megfizetni.

A síronként fizetendő 10 lej adomány továbbra is megmarad. Ebből fizetjük a vízfogyasztást, vásárolunk fűnyírót, valamint benzint és olajat a fűnyíróba.

Szeretetüket és megértésüket hálással köszönöm. Isten áldását kérem munkájukra.

Farkas Árpád pap bácsi

Kézikönyv készül a lakóházak korszerűsítésének módszereiről

A kistérség megbízásából két kiadvány van készülőben, amelynek témája a lakóházak korszerűsítésének helyes módszerei. A kiadvány témája időszerű, mert nagy szükség van helyes mintákra és szakmailag megfelelő, kultúrált modellekre az épített örökséggel való együttélésben.

A Csík Leader akciócsoport pályázati kiírásában nyert támogatással a faluképvédelemre szeretnénk felhívni a figyelmet, hasonlóképpen, ahogy a Pogányhavas kistérség a hagyományos csűrök funkcióváltására, újrahasznosítására hívja fel a lakosság figyelmét.

A két típusú kiadványon egy építész csoport dolgozik, Tövissi Zsolt műépitész vezetésével. A kiadványok típusát tekintve lesz egy 56 oldalas, kétszáz példányban készülő kiadvány és egy 32 oldalas, amely kétezer példányban fog megjelenni. A hosszabb terjedelmű kiadvány egy összetettebb tervezési segédlet lesz és az építész kollégák, hatósági ügyintézők, illetve polgármesteri hivatalok számára készül. A kisebb terjedelmű kiadvány, amellyel a lakosságot célozzuk, sűrítése lesz a nagy anyagnak, értékelő és nevelő szándékkal.

A kiadványok tartalmát tekintve a Csíki-medence máig fennmaradó, tipikus, hagyományos falusi lakóépületeinek elemzésére, a bennük rejlő lehetőségek megmutatására és a mai követelményekhez alakításuk, bővítésük helyes, értékmegetartó módszereire vonatkozik. A mai falusi életmód jellegzetességeit néprajzos és antropológus kollégák bevonásával nevezzük meg. A sok fotót,

rajzot, táblázatot és közérthető szövegeket tartalmazó útmutató reméljük, jól használható segédeszköz lesz a falun építkezőknek, illetve a folyamat figyelőknek.

A kiadvány anyagának összeállításához már folyik az adatgyűjtés, a terepezés, és elindult egy fotópályázat is, amelynek témája: szép tornácok.

A téma az építészek véleménye szerint nagyon időszerű, mert nagy szükség van helyes mintákra és szakmailag megfelelő, kultúrált modellekre a kényes örökséggel való együttélésben. Egyre-másra tapasztaljuk azt, hogy a régi világ eltűnik a maga szépségével és minden értékével együtt, a mai világ pedig ritkán tudja ugyanazt az értéket felmutatni, amit a hagyományos környezet eddig harmonikusan biztosított. A mai kor igényeit mindig hozzá kell igazítani a már meglévő adottságokhoz, s ez nem is olyan nehéz. Ezt az okos és józan együttélést szeretnénk támogatni a terv.

A kiadványok várhatóan a nyár elején jelennek majd meg. A program zárásaként kiállítást és konferenciát is szervezünk.

Az adatgyűjtésben bárki részt vehet, sőt erről szól a fotópályázatunk is, amelynek a lebonyolítására a Kulturális Központot kértük fel.

Felcsík Kistérségi Társulás

A legszebb székely tornácos ház kerestetik:

Amatőr és profi fotósoknak hirdet pályázatot a Hargita Megyei Kulturális Központ, Hargita Megye Tanácsa és a Cultura Nostra Egyesület a Felcsík Kistérségi Társulás kezdeményezésére

Az érdeklődők főként Hargita megyei, de akár Székelyföld más régióiban lévő hagyományos székely tornácos házakról készített saját fotókkal pályázhatnak. A kiírás célja felhívni a figyelmet a hagyományos székely házak által képviselt értékekre, illetve hogy a fotók révén minél több típusú tornácos házat ismerjen meg a helyi közösség.

A pályázatban való részvétel díjmentes, az első három helyezett pénzjutalomban részesül. A pályamunkákat március 15-én éjfélig lehet beküldeni a hargitakultura@gmail.com e-mail címre, az eredményhirdetés március 25-én lesz a Hargita Megyei Kulturális Központban.

| Rövid tájékoztató a községben zajló munkálatokról

Mint ahogy arról már beszámoltunk az előző lapszámokban, de az olvasók is láthatják, a községben több munkálat is zajlik, amelyek főként pályázati forrásokból vannak finanszírozva.

A LEADER programon keresztül valósul meg az a beruházás, amely által Felcsík legrégebbi középülete újjáépül. A több évtizedig óvodaként működő épület a jenőfalvi iskola udvarán helyezkedik el. A különleges építményt három oldalról tornác vette körül, de az idők során annyira megrongálódott az épület, hogy le kellett bontani egészen az alapig, majd azt megerősítve újjá kezdtük az építést. A tavasz folyamán a kivitelező végez az épület visszaépítésével, amely teljesen olyan lesz, mint amikor az 1800-as években megépült, és amelyet falumúzeumként (tájház) szeretnénk működtetni.

Egy másik, szintén Jenőfalván zajló projekt a kultúrotthon felújítása. Az 1907-ben épült épületet az idők során többször bővítették és átépítették. Legutóbb a 2000-es évek elején, amikor a bővítés mellett fel is újították.

A jelenlegi felújítási munkálatok finanszírozását az Országos Beruházási Ügynökségtől (CNI) pályáztunk meg. A pályázat sikeresnek bizonyult és a fenti ügynökség át is vállalta az épület teljes körű felújításának finanszírozását. A támogatás sajátossága, hogy a CNI intézi a közbeszerzési eljárás lebonyolítását, ő köt szerződést a kivitelező céggel, és direkt ő fizeti ki a kivitelező cégnek a felújítás ellenértékét. Amikor kész lesz a felújítás, a beruházási ügynökség kulcsra készen adja vissza az épületet az önkormányzatnak. A felújítás lebonyolítására fél év áll rendelkezésre, tehát a nyárra el kell készülnön vele a kivitelező.

Egy másik folyamatban lévő munkálat a Polgármesteri Hivatal épületében zajlik. Nyílászárófelújítást és belső meszelést támogat az EU szintén a LEADER program keretén belül. A szükséges önrészből a külső meszelést fogjuk megoldani.

A LEADER program keretében eszközbeszerzés is megvalósítható. Ezt a lehetőséget használtuk ki, amikor megpályáztuk a Karcfalvi-Jenőfalvi Önkéntes Tűzoltó Alakulat eszközállományának bővítését. A megvásárolt tűzoltóeszközöket a napokban szállítja le a nyertes cég 10.000 Euro értékben. Már csak a pályázat elszámolási procedúrája van hátra.

A Madicsai menedékház építésének elkezdését az engedélyeztetési bonyodalmak miatt halasztanunk kellett, de a nyár folyamán szeretnénk megvalósítani a projektet. Egy másik hír, hogy az idén sikeresen pályáztunk a Megyei Tanács „Kisvillany” programjában Madicsa-fürdő villamosítására, így az idén, ha minden jól megy, „felgyúlhat a villany” Madicsában. A projekthez szükséges önrészt a Helyi Tanácson kívül a két közbirtokosság biztosítja.

Szót ejtek egy még meg nem valósult, de pozitívan elbírált pályázatról is, amely által a hivatal körül térrendezés, és járda kialakítása valósulna meg. Utóbbi két pályázat is LEADER-es.

A Helyi Tanács költségvetéséből idén nagyobb összeget különítettünk el még parkosításra. Ezt az összeget a jenőfalvi kultúrotthon udvarán az épület felújítása utáni térrendezésre, a jenőfalvi iskola udvarának parkosítására, illetve az idén elkészülő Mártonffy György püspök szobra körüli térrendezésre szánjuk, de a karcfalvi központi park felújítását is ebből az összegből finanszíroznánk.

A február végi március eleji hirtelen enyhülés megnehezítette a közlekedést azokban az utcákban, ahol késő ősszel, de akár a tél folyamán munkálatokat végeztek a víz- és szennyvízhálózat bővítésének érdekében. Ilyen többek között a Hegyalja utca, amelyen a jégpálya miatt nagy a forgalom, és így hóolvadás után nagyon rossz állapotba került az útszakasz mindenki bosszúságára. Az utcát azóta a közművesítési munkálatokat végző cég megjavította, és azt ígérte, hogy így tesz a hasonló helyzetben lévő utcákkal is.

Az idei évben a szűkös költségvetés ellenére igyekeztünk az előző évekhez képest nagyobb összeget elkülöníteni a községben lévő utcák javítására, főleg azokra, ahol a tavalyi évben a közmű hálózatokat bővítették a Harvíz által megpályázott projekt keretében.

Kérem a lakókat, hogy próbáljanak elnézéssel viszonyulni a közmű bővítési munkálatokkal (áskálás) szemben, még ha ez sokszor nehéz is, mert sok bosszúságot okoz.

Gábor Tibor
Polgármester

FELHÍVÁS !

A Polgármesteri Hivatal figyelmezteti a lakosságot, hogy mindaddig, amíg a mezei utak fel nem száradnak, ne közlekedjenek semmilyen járművel, főként traktorral, vagy nehézgéppel! Ha nem tartjuk be ezt a felhívást, akkor a közbirtokosságok és a polgármesteri hivatal útkarbantartási erőfeszítései hiábavalóak!

TOROKFÁJÁS

A torokfájás a szájpadszél és a torok égő érzésében, nyelési nehézségekben nyilvánul meg. Úgy érezzük, mintha beszűkült volna a torkunk. Oka a toroktájékon a mandulák vagy a gégefő gyulladása.

A torokgyulladás akut formáját rendszerint vírusok okozzák, amihez legtöbbször bakteriális fertőzés is társul. Tünetei a gyulladt terület kipirosodása, megdagadása és a lepedék. A fájdalom főleg nyelésnél jelentkezik. A torokgyulladás krónikus formáinak különböző tünetei lehetnek, mint például az állandó köhögési inger, „gombóc” érzés a torokban vagy nyelési nehézségek. Itt említjük meg az akut gégefőgyulladást is, amelyet vírusok vagy baktériumok válthatnak ki. A torokfájás mellett rekedtség, rossz közérzet jelentkezik. A krónikus gégefőgyulladás hetekig, hónapokig is eltarthat. A szájjal, az orr- és a garatüreget gombás betegségei szintén torokfájással járnak. Egyszerű, nem tisztázott eredetű esetekben segít a nedves, hideg borogatás és a folyékony, pépes táplálék, ami nem irritálja a torkot. A zsálya-, kamilla-, fodormenta- és kakukkfűtea csökkenti a gyulladást. A súlyos, bakteriális vagy vírusos fertőzés esetén ezek már nem segítenek kellőképpen. Ilyen esetben az orvos antibiotikumot is rendel, hisz a betegség könnyen a mandulákat is megtámadja. Az akut gégefőgyulladás ellen jó az inhalálás is vagy a nedves, hideg törzsborogatás.

(Forrás: International Masters Publishers, Csládorvos, 2.csoport, Tünetek, 28-as kártya.) N.Sz.

Ésszerű megelőzések az állattenyésztésben

Általános tapasztalat, hogy nyáron csodálkozunk, hogy a levágott szarvasmarhák, vagy juhok mája tele van kutyaféreggel, a juhnyájában pedig általános jelenség a népies nevén „kergeteges” (coenurozis) egyedek felbukkanása. Amikor a juh már egyensúlyzavarral küszködik, sajnos nem tehetünk semmit, pedig úgy a kutyaféregesség, mint a coenurozis megelőzhető a kutyák rendszeres, azaz három havi féregtelenítésével. Felénk ez a pásztorkutyák körében nemhogy három havonta, hanem 3 évente sem divat, ahogy a házőrzők körében sem. Nézzük, hogy hirtelen a tehenet le kell vágni mert nehezen lélegzik és a kezelésekre nem javul... Aztán kiderül, hogy a tüdeje tele van kutyaféreg cisztával.

A belső paraziták elleni kezelés épp ilyen fontos a szarvasmarháknál, juhoknál és lovaknál egyaránt. Gazdaságilag is ésszerűbb, ha tavasszal és ősszel elvégezzük a legelőre induló állatok belső paraziták elleni kezelését, hisz rengeteg betegséget előzhetünk meg, amelyek később vagy visszafordíthatatlan kórokat okoznak, vagy orvoslásuk sokkal több pénzbe kerül mint egy banális parazita elleni szer beadása, nem beszélve az állat fizikai állapotának romlásáról és az esetleges vetélésokről, vagy a termelés csökkenéséről. Nézzük nagyokat, hogy milyen sovány a jószág, pedig annyit eszik... Hát nem veszteséges a „parazitáknak enni adni”? Siralmas, hogy milyen elterjedt a májmétely a tehenek körében... Gyanakszunk, hogy a takarmánytól van az időnként

visszatérő gyomormenés, mégis amikor egy jó minőségű métely elleni szert kap, hirtelen még a szőre is más lesz szegénynek. Olyan ez, mint aki spórolásból nem használ fejés utáni tőgyfertőtlenítő szert, ami nemcsak fertőtleníti, hanem összehúzza a bimbócsatorna nyílását, megakadályozva ezáltal a baktériumok tőgybe jutását (például a trágyából amibe a tehén belefekszik). Fertőtlenítő nélkül, ha a tehénnek gyengébben zár picit a bimbó nyílása, időnként begyullad a tőgye (ekkor mondják azt, hogy „megnyomta a tőgyét”), és kezdődik a megelőzésnél sokkal nagyobb költségvetésű kezelés és a néhány napi tej kidobása.

A szarvasmarhák tavaszi-őszi kezelésében, amit az állatorvos minden háznál végez ez nincsen benne, tehát mindenki külön kell igényelje, ahogy a lovak esetében is. Amit úgy emlegetnek, hogy „a tehén be van oltva” az tulajdonképpen nem egy oltás, hanem a kötelező TBC teszt elvégzése, ami azért kötelező, mert a tuberkulózis a tej fogyasztása során az emberre is ragályos veszélyes betegség, tehát nem fogyaszthatjuk a TBC-s tehén tejét. Léteznek csak belső paraziták ellen, valamint külső-belső élősködők ellen egyaránt ható szerek. Mindenképpen jó minőségű szereket válasszunk, mert ellenkező esetben nem érünk el pozitív hatást, és marad a veszteséges munka.

Dr. Antal Lilla
körzeti állatorvos

A Felcsík Sport Klub beszámolója a 2014-es tevékenységről

A Felcsík SK-t 2013 tavaszán jegyeztük be, szerepe a Felcsík kistérség jeges sportjainak összefogása és megszervezése, valamint a térség gyerekeinek korcsolyaoktatási programjának menedzselése.

Kiemelkedő célunk a jégkorongutánpótlás és a jeges sportok fejlesztése, valamint a csíkszeredai jégkorong hírnevének öregbítése úgy sportolókkal, mint képzett szakemberekkel.

A klub három szakosztályt működtet: jégkorong, műkorcsolya, és kispályás gyorskorcsolya. A sportolók és edzők száma 2014-ben így alakult:

jégkorong – 108 gyerek, 7 edző

műkorcsolya – 8 gyerek, 1 edző

short track – 8 gyerek, 1 edző.

A 2014-es évet jó évek tartjuk, hisz sikerült megvalósítani a célkitűzéseinket. A sportoló gyereklétszám folyamatosan nő. Jégkorongban sikerült felzárkózni Csíkszereda és Gyergyószentmiklós mellé. Első alkalommal vehetünk részt korosztályos Magyar Bajnokságban Előkészítő korosztályban (U12), ahol hivatalosan nem jegyzik az eredményt, de az eddig lejátszott 16 magyarországi csapatok elleni lejátszott mérkőzésből 12 meccsen győztünk, két mérkőzésen döntetlen és két mérkőzésen vesztesen zártunk.

Sikerült megszervezni a betervezett gyerek jégkorong tornákat és mérkőzéseket, és büszkén elmondhatjuk, hogy nem csak hazai, hanem nemzetközi szinten is kezdtek figyelni ránk, mint sportegyesületre. Több mint kétszáz bajnoki (Erdély Liga) és barátságos mérkőzést játszottunk a korosztályokban és egyre több a sikerélmény a Felcsíkon sportoló gyerekek között.

A vezetői stáb:

Bartalis Levente – elnök

Nagy Attila – menedzser

Bíró Piroska – titkárnő.

Szakosztályok

◀ Jégkorong

U6-U8

Edzők: Geréd András, Vizi Botond, Nagy János, Galusnyák Levente, Fülöp Róbert.

Létszám: 51 gyerek.

Felkészülés: január 1 – április 30 között heti három

jégedzéssel készültek, május 20- június 30 között heti 2 száraz edzés, augusztus 1 – december 31 között heti három jégedzés.

Hazai tornák: Január Kupa – Felcsík, Bogyán János Emléktorna- Kézdivásárhely, Február Kupa – Felcsík, Húsvét Kupa – Felcsík, Október Kupa – Felcsík, November Kupa – Felcsík, Fashion Kupa - Kézdivásárhely.

Nemzetközi Tornák: Húsvét Kupa – Felcsík, Steel Bull Kupa – Dunaújváros.

U10

Edzők: Nagy Béla, Geréd András, Galusnyák Levente, Vizi Botond, Fülöp Róbert.

Létszám: 20 gyerek.

Felkészülés: január 1 – április 30 között heti négy jégedzéssel, május 20- június 30 között heti 3 száraz edzés, augusztus 1 – december 31 között heti három/ négy jégedzés.

Hazai tornák: Január Kupa – Felcsík, Bogyán János Emléktorna- Kézdivásárhely, Február Kupa – Felcsík, Október Kupa – Felcsík, November Kupa – Felcsík, Fashion Kupa - Kézdivásárhely.

Nemzetközi Tornák: Debrecen U10 Torna, Miskolc U10 Torna.

U12

Edzők: január 1 – április 30 – Mezey Imre, Nagy Attila május 15 – december 31 – ifj. Antal Előd, Nagy Attila

Létszám: 27 gyerek.

Felkészülés: január 1 – április 30 között heti 4 jégedzés, május 20- június 30 között heti 3 száraz edzés, augusztus 1 – szeptember 10 között heti 4 jégedzés, heti 2 száraz edzés, szeptember 10 – december 31 között heti 6 jégedzés, és heti 2 szárazedzés.

Bajnokságok: január 1- március 31 – Erdély Liga (THL) – IV. helyezés (16 mérkőzés), szeptember 28 – december 31 – Magyar Bajnokság (24 mérkőzés), szeptember 28 – december 31 – Erdély Liga (12 mérkőzés)

Nemzetközi Tornák: Steell Bull Torna – Dunaújváros – IV. hely, Debrecen U11 Torna- II. Hely.

U14

Edzők: ifj. Antal Előd, Nagy Attila.

Létszám: 10 gyerek.

Felkészülés: május 20- június 30 között heti 3 száraz

edzés, augusztus 1 – szeptember 10 között heti 4 jégedzés, heti 2 száraz edzés, szeptember 10 – december 31 között heti 6 jégedzés, és heti 2 szárazedzés.

Bajnokságok: január 1- március 31 – Erdély Liga (THL) – IV. helyezés (12 mérkőzés).

◀ Műkorcsolya

Edző: Bogyó Löffler Mária.

Létszám: 8 gyerek.

Heti 3 alkalommal zajlanak a jégedzések, 1 alkalommal száraz(balett) edzés. Legkisebb korcsolyázóink már vettek részt korosztályos versenyeken.

◀ Kispályás Gyorskorcsolya (Short Track)

Edző: Bartha Gyöngyvér.

Létszám: 8 gyerek.

Heti 2/3 alkalommal zajlanak a jégedzések. 2015-ben bemutatkozunk az országos bajnokságokban.

A Felcsík SK 2014 január 1- december 31 között a következő jégkorong tornákat/mérkőzéseket szervezte

U8 - Jégkorong tornák: Január Kupa, Február Kupa, Húsvét Kupa, Október Kupa, November Kupa.

U10 - Jégkorong tornák: Január Kupa, Február Kupa, Október Kupa, November Kupa.

U12 Jégkorong nemzetközi tornák: Felcsík Kupa – szeptember, Csíkszentdomokos Kupa(Magyar Bajnokság) – október, Csíkszenttamás Kupa(Magyar Bajnokság) – október, Csíkjenőfalva Kupa(Magyar Bajnokság) – november, Csíkkarcfalva Kupa(Magyar Bajnokság) – november.

U8, U10, U12, U14-es korosztályokban több mint 100 bajnoki és barátságos mérkőzés.

◀ Korcsolyaoktató program

2014 október - december – 56 résztvevő.

A fentiekből kitűnik, hogy a műjégpálya felépítése nem volt hiábavaló, igénybe vétele gyermekeink egészséges fejlődését szolgálja, de egy-egy nagyobb mérkőzésen való részvétel a jégkorongot kedvelő felnőtteknek is maradandó élményt nyújt.

Nagy Attila
pályamenedzser

Közlemény

A Felcsíki Műjégpálya sajnálatát fejezi ki a Bukaresti Steaua Rangers – Gyergyószentmiklósi Progym felnőtt jégkorong elődöntővel kapcsolatos problémák miatt. Elítéljük a szurkolók kizárását a sporteseményekről és nyílt levélben figyelmeztetjük a szervező csapat vezetését, hogy az élsportnak az elsődleges célja a nézők és a szurkolók bevonása és szórakoztatása.

Az érvényben lévő szerződés miatt nincs módunk legálisan megakadályozni a mérkőzés lejátszását, de ígérjük a jégkorong szurkolóknak, hogy a jövőben csak úgy engedélyezünk hasonló sportrendezvényeket, ha nem gátolják a szurkolók szórakozási lehetőségét kizárással, vagy kifizethetetlen jegyárral.

Továbbra is Hajrá Székely Jégkorong !

**JANCSÓ BENEDEK
A SZÉKELYEK**

Történeti és néprajzi tanulmány
Rendkívül időszerű Jancsó Benedek mű-
vének új kiadása, amely először 1921-ben
jelent meg, de az eddig eltelt esztendő-
k nem tették időszerűtlenné a tanulmány-
ban ismertetett eseményeket.

Amint a füljegyzetben Dr. Vereštőy Attila,
a kiadás fővédnöke írja, „A tanulmány
aktualitása indokolja újbóli megjelenését,
ezúttal román nyelven is. (...) Külön-
sen időszerű üzenet ez most, amikor a 21.
évszázad elején, Európa kapujában, még
megoldásra vár a romániai nemzetiségek

helyzetének ... méltányos és a közös jövő távlatait biztosító ren-
dezése.” A tartalomról: A székelyek eredete, a székely szabadság
érdekében folytatott küzdelmek, a székely nép jelleme, művészete
és népköltészete, a székelyek, mint a népek szabadságának harcosai
(lásd az 1848-as részvételt, szerk. megj.)

A tanulmány előszavát Dr. Demény Lajos, a Magyar Tudományos
Akadémia külső tagja írta, és a székelyudvarhelyi Litera-Veres
Kiadó nyomtatásában jelent meg 2006-ban.

Németh Sz.

**A MÁRTON ÁRON
Gimnázium évkönyve**

A közelmúltban ismét
megjelent a csíksze-
redai Márton Áron
Gimnázium évkönyve
a 2013-2014-es tanév-
ről. A 350 oldalas kitévő
évkönyv bevezetőjében
a szerkesztők e tanévet
különlegesen tartalmas
és eredményes évnak
minősítik. Éppen ezért
az évkönyvben bő terje-
delemben számolnak be
azokról az eseményekről,

amelyeknek sikeres lebonyolítása jelentősen öregbítette az
iskola tekintélyét és jó hírnevét.

A tartalomról: Tanulmányi és vizsgaeredmények, felvétel az
iskolába, tehetséggondozás, eseménynaptár, osztálykirán-
dulások, tudományos diákkörök, tanárszemmel, a diákok
tudományos tevékenysége és irodalmi alkotásai stb.

Az évkönyvet szerkesztették: Borsodi L. László, Bara Katalin,
Juhász-András Réka, Kolozsváry Katalin, Orbán Zsolt.

Németh Sz.

AMIT A KÉMÉNYSEPRÉRŐL TUDNI KELL

A tél végéhez közeledve örömmel nyugtázzhatjuk, hogy nem volt
egy tűzeset sem községünk területén.

De azért volt két eset, amikor a kémény kigyúlt és veszélybe került
a ház. Ezért a tűzoltóság nevében megkérünk mindenkit, hogy
legalább évente egyszer, ha lehetséges a fűtési szezon kezdetén
seperje vagy sepertesse ki kéményét. Főleg a központi fűtések ké-
ményeiben nagyobb a koromlerakódás, így könnyebben kigyúlnak.
Sokan panaszkodnak, hogy nincs kéményseprő, mint régen, aki járta
a falut, és ahol igény volt rá kiséperte a kéményt. Létezik hivatalos
személy, aki ezzel foglalkozik, aki a középületek kéményeit is pucolja.
Aki igényli a kéményseprést, jelentse a polgármesteri hivatalnál, és
amikor összegyűl annyi igénylő, a kéményseprő eljön községünkbe
és elvégzi a szükséges munkálatokat.

A jenőfalvi kultúrotthon felújítása közben olyan iratok kerültek
elő, amelyek igazolják, hogy közel száz évvel ezelőtt is fontosnak
tartották a kéményseprést, amit a mellékelt számla is igazol.

Nagy József-Lóránt
katasztrófavédelmi felelős

AZ ÖRÖKMOZGÓ ASSZONY

Talán így is lehetne nevezni azt a törékeny asszonyt, akit mindenki ismer a faluban. Otthonában, a kályha melegében hallgatja a rádióból sugárzó zenét, s közben elgondolkozik az eltelt évek eseményein. De mit is tehetne mást, amikor kint még elég hűvös az idő, nem nagyon van kedve kimenni a szabadba. Néha a szomszédokat meg-meglátogatja, de nem sokáig marad, jobb otthon tenni-venni a meleg szobában, esetleg főzni, tésztát sütni. Ha meglátogatják hozzátartozói, ami gyakran megtörténik, mindig meleg étellel várja őket, nem is tudná elképzelni, hogy elő ne vegyen valami harapnivalót.

Boriska néni most, e hónap végén tölti a 82. életét. Mondhatni, egész élete a kereskedelemhez fűződik, hisz a karcfalvi polgári iskola és kereskedelmi tanfolyam elvégzése után a Domi bácsi üzletében, majd később a könyvesboltban kapott munkát. Dánfalváról gyalog járt fel az iskolába, majd a munkába, s mint minden fiatal, itt ismerkedett meg férjével is. Akkoriban Szígyártó Pišta a mai közbirtokosság székhelyén lévő bodegában dolgozott és a barátságának házasság lett a vége. Mindez 1953-ban történt, majd jött a gyermekáldás, gyermeknevelés, de közben segített férjének is minden javadalmazás nélkül.

Szülési szabadság után nagy kétségek közepette és a boltos kollégák biztatására férjével átvették Jenőfalván a vegyes üzlet vezetését, amely a mai Caritas és közbirtokosság székhelyén működött. Ekkor már ő is fizetési alkalmazott volt, és nem gondolták volna, hogy azon a helyen egy évben 30 év fognak ledolgozni. Nem volt könnyű a munka, a Fogyasztási Szövetkezet boltjaiba az árut rendszerint a gyergyószentmiklósi nagy lerakatból hozták teherautóval. Figyelmes kellett lenni az áru átvételénél, mert előfordultak tévedések, megtörtént, hogy az áru mennyisége nem talált a számlán feltüntetett adatokkal. Úgy is volt, hogy férje távollétében egyedül hordta be az árut, de sokszor a legközelebbi szomszédok is segítettek. Főleg az üzlet körül játszódozó gyermekek voltak figyelmesek, akik most felnőttként is emlegetik, hogy a segítség ellenében mindig kaptak egy-egy ingyen kiflit, vagy cukorkát. Ez nagy dolog volt abban az időben, amikor a főbb élelmiszereket, mint a kenyeret, olajat, cukrot, lisztet névszerinti jegyzékre (listára) adták. Amint említi, eleinte minden három hónapban leltároztak, majd később évente, de nagyon oda kellett figyelni, nehogy elírjanak valamit. Megtörtént például, hogy a gríz 4,90 lejes kilónkénti árát 49 lejjel szorozták be, ami nagyobb mennyiségnél többletet jelentett, de végül a boltosok rájöttek és kijavították. A leltáríveket kézzel szorozták be külön-külön három személy, majd egyeztetették azokat.

Férje halála után még tovább dolgozott a jenőfalvi üzletben, majd onnan ment nyugdíjba. Igaz, ez csak névleges volt, mert nyomban utána a mezőgazdasági társulásban találta magát Karcfalván, ahol egy ideig csoportfelelős is volt. Mindenki csodálkozott, hogy bírja magát, milyen gyorsan dolgozik. Különben az úton sem látta senki lassan menni, mindig sietett valahová, közben otthon állatokat, majorságot tartott. Hűségesen gyakorolta vallását, segített az ott zajló közösségi munkákban, éveken keresztül az utcabeli Rózsafűzér Társulatot vezette. Mostanában, ahogyan eltelt az idő, a szervezést és a társulatban végzendő főbb feladatokat átadta a fiatalabb generációnak.

Eltelt az idő, állapítja meg némi elégtétellel Boriska néni, és szívesen emlékezik vissza azokra az időkre, amikor még fiatalon, jó erőben naponta legkevesebb négyszer tette meg karcfalvi lakásától a jenőfalvi üzletig a másfél kilométeres utat. Mindezt, ha jól kiszámoljuk, a 30 év alatt több mint 65000 km utat tett meg Jenőfalvára és vissza. Most nyugdíjas éveit csendesen tölti, és ha gyengélkedik is, hálát ad Istennek, hogy az évek nehézségeit átélve még mindig ép elmével tud gondolkozni, és erejéhez képest a kisebb házi munkákat is elvégzi. (Németh Sz.)

SZÓLÁSOK, MONDÁSOK

(Régi kalendáriumokból tallózva)

Akár nyakon, akár pofon = lehet így is, úgy is.

Aki szalad, nem látja = nem baj, ha nem szép vagy nem rendes is (az a valami), jó az úgy, ahogy van.

Vége neki, füstös Peti! = (valamely munka befejezésekor mondjuk:) na, ezzel is végeztünk!

Feléri ököl = (általában tagadó alakban:) megérti, felfogja, belátja.

Elkelt a szüret! = elszalasztotta a kedvező alkalmat, elkésett arról, amire vágyott.

Az éremnek két oldala van = mondjuk arra, amikor egyik, de a másik felet is meg kell hallgatni és azután véleményt nyilvánítani.

A jurta és a rovásírás

Egy hétfő délután elmentünk a tanító nénivel a csíkszeredai kultúrotthonba, hogy megismerkedjünk a rovásírással és nézzük meg, hogy néz ki egy jurta.

Egy ideig a rovásírást gyakoroltuk. Azért nevezték rovásírásnak, mert belerótták a sziklákba. Az volt az érdekessége, hogy jobbról balra kellett írni. Mindenki leírta a nevét, majd kiolvastunk csoportonként több hosszú mondatot.

Utána bementünk a jurtába. A jurta nemezből készült és összecukható volt. Abban laktak a magyarok. Amikor beléptünk le kellett hajolnunk. Ez volt a köszönés. Az ajtó napkelet fele nézett, a küszöbre tilos volt rálépni, mert a jurta istenei felébrednek és átkot, bajt hoznak a családra.

A családfő az ajtóval szemben ült, egy oltár mellett, ahol áldozatot mutattak be az isteneknek.

Középen volt a tűzhely, a tetőn egy kör alakú füstnyílás. A tűznek nem szabadott kialudnia. Szent Iván éjszakáján gyújtották újra.

A jurta bal oldalán voltak a nők és a gyerekek. Véletlenül épp oda ültek a lányok, de néhány fiú is ott kapott helyet. Ezen jól neveltünk. A szolgák az ajtó mellett aludtak. A tanító néni a szolgák helyére ült le. Mind a földön ültünk nemezdarabkákon.

A szopós állatokat is beengedték a jurtába.

A fiúk a jobb oldalon voltak, a férfiak helyén. Kincseiket bőrszakokban tartották a hátuk mögött. Legfontosabb kincseik a prémes bundák és szőrmék voltak.

Szokás volt, hogy egy kisfiú születését gazdagon megünnepelték, míg egy kislány születése nem járt ünnepléssel.

A férfiak és a nők is hosszú hajfonatokat viseltek, fejükön prémes szegélyű, csúcsos kucsmát hordtak. Ildikó néni viselete abban különbözött a férfiakétól, hogy kucsmája alatt kendő volt, amit fityulának neveztek. Lábuikat alacsony szárú, sarkatlan cizmába bújtatták.

Tanulságos volt ez a kirándulás, mert olyan dolgokkal ismerkedtünk meg, amelyeket majd történelem órán könnyebben megtanultunk.

KERTELÉS- a fiú beleharapott az almába, átnyújtotta a kerítésen s ha a lány ugyanoda harapott bele, akkor később mehetett udvarolni.

UDVAROLÁS- a fiú elment háztűznézőbe és megnézte, hogy a lány rendes-e és hogy vigyáz a tűzre. A szűrét felakasztotta az ajtó sarkához, s ha kitették az udvarra, akkor mehetett az útjára- „Kitették a szűrét”.

Both Alpár, Tamás János, Süket Bálint

Egy történet az életemből

Sok jó dolog történt velem, de a legjobb az volt, amikor a családommal elmentünk Budapestre és Bécsbe.

Estére értünk Budapestre az unokatestvéreimhez. Másnap mentünk az állatkertbe. Láttunk sok érdekes állatot. Nekem a legjobban a majmok, a manguszták, az elefánt bébi, a zsiráf bébi, a sok különféle madár és a pillangók tetszettek. Vicces volt, amikor a gorillák összeverekedtek, aztán a vezér odament és abbahagyták. Következő nap az unokatestvéremmel, Sanyikával mentünk moziba, ahol megnéztünk 3D-ben a Repcsik című filmet. Nagyon tetszett a film. Budapesten még sok mindent megnéztünk: a Parlamentet, a Lánchidat, a Margit hidat, a Szabadság hidat, az Erzsébet hidat. A Lánchidon gyalog is átsétáltunk.

Elfáradtunk a városnézésben, de vártam a következő napot, mert mentünk Bécsbe. Két óra utazás után megérkeztünk a Schönbrunn kastélyba, ahol Erzsébet királyné, azaz Sissi lakott. Olyan készülékeket kaptunk, ami tájékoztatott a helyekről, ahol eljártunk a kastélyban. Csodálatos volt.

Kisétáltunk a kastélyparkba, onnan a Gloriette kilátóhoz, ahonnan beláttuk egész Bécsset. A kilátótól visszafele megettünk a mokusokat. Egész közel jöttek. Estére visszaértünk Budapestre.

Élményekkel tele indultunk haza. Sose fogom elfelejteni ezt a nyarat.

Balázs Ágnes

Állatmese A róka és a medve

Élt egyszer egy róka, élete során sokszor becsapta az erdei állatokat. Már megöregedett, nem volt ereje semmit elvégezni. Lassan alig tudott ételmet szerezni magának. Ez a róka többek közt a medvét csapta be.

Többször meglopta, becsapta, bajba keverte. Hiába akart bosszút állni a medve, mire elkapta volna, a róka már árkon - bokron túljárt. Az erdő lakói rájöttek, hogy a róka megöregedett és összeesküvést szerveztek ellene. Összehívtak minden állatot, elsősorban az erdő bíróját, a baglyot. Megbeszélték, hogy tárgyalást rendeznek. Azt mondja a medve:

-A róka már nem fog becsapni minket, hisz vadászni sem tud. Tartsunk tárgyalást és ítéljük el a rókát!

Így is tettek, tárgyalást rendeztek. A nyúl vitte a hírt a rókának, hogy tárgyalás lesz és ő is hivatalos. Legyen ott a nagy tölgyfánál. A róka megjelent a tárgyaláson. Mindenféle állat ott volt, ordítottak, rikácsoltak. Mindenik azt kiabálta:

Ítéld meg a rókát!

Ám a bíró, vagyis a bagoly, rögvest csendet teremtett és megkezdte a tárgyalást.

Mindenik állatot sorra kikérdezték, hogy milyen bünt követett el ellene a róka. Hazugsággal, áruhással vádolták. Egy perc szünet után meghozták a döntést. Így ítélkezett a bagoly:

- Róka, sok bünt követted el ellenünk és legtöbbször a medvének ártottál. De nem is sorolom, mit követted el, inkább a lényegre térek. Meghoznuk az ítéletet és úgy döntöttünk, hogy száműzünk az erdőből.

És száműzték. A róka kiballagott az erdőből és az állatok azt hitték, nem látják soha többé.

Teltek a napok, az állatoknak lassan kezdett hiányozni a róka sok csínytevése. Ám a róka sem volt rest, hisz amiért öreg volt, az esze éppen olyan jó volt, mint régen. Az állatok keresni kezdték. Meg is találták és elmondták, hogy barátságot szeretnének kötni vele. A róka boldogan beleegyezett.

Így aztán a róka és a medve elválaszthatatlan jó barátok lettek. És barátságban éltek, amíg meg nem haltak. Aki nem hiszi, járjon utána.

Karda Melissa

Régi időkre emlékezünk

A mellékelt kép 97 éve, 1918. március 15-én készült azokról a székely katonákról, akik az olasz fronton harcoltak. Az első sorban balról a második néhai Karda Ágoston, a negyedik pedig néhai Sugár Antal. (A kép Sugár Antal tulajdona).

A SZÉKELY KONYHA FERRUÁRI SZÁMÁNAK TARTALMÁBÓL

Színpompás finomságok, halas, céklás ínyencségek, a jó séfnek hátul is szeme van, mi volt a mákos guba előtt?, vitamindús étel italok, kelt sütemények, gombás ínyencségek.

Böngészde

A Hargita Népe megyei napilap ez év február 23., hétfői számában olvasható a csíksomlyói kápolnákról szóló dokumentumfilm elkészítésével és bemutatásával kapcsolatos tudnivaló. Reméljük e dokumentumfilmet nemsokára községünkben is láthatjuk az ismert szerzők jóvoltából. Addig is izelítőül tallózunk az újságból. (Németh Sz.)

„**Dokumentumfilm csíksomlyói kápolnákról.** Daczó Dénes, Daczó Katalin – lapunk munkatársa – és Ferencz Hunor Kápolnák az Úr dicséretére. Kápolnák és kápolnaromok a Csíki-medencében II. című dokumentumfilmjét mutatták be az elmúlt héten a Hargita Megyei Kulturális Központ (HMKK) pinceszobájában. A két kisfilm a Salvator és a Szent Antal kápolnák mai állapotát tárgyalja, és a HMKK dokumentumfilmek támogatására kiírt pályázata révén jött létre. A bemutatót követő beszélgetésen Ferencz Angéla, a HMKK igazgatója bejelentette, idén a filmek elkészítése mellett azok fordításához és sokszorosításához is szeretnének segítséget nyújtani. Daczó Dénes elmondta,

ugyan itt élünk, e kápolnák szomszédságában, mégis kevés embernek adatik meg, hogy azokat igazán megismerje: a forgatás alatt a Salvatorhoz több turista is érkezett, akik hálásak voltak, amiért kivételesen belülről is láthatták a kápolnát. Ugyanakkor megjegyezte, az alkotók számára a dokumentumfilm jó lehetőség arra, hogy egy-egy témát ne kétperces televíziós riportban, hanem alaposabban körbejárva mutassanak be. Daczó reméli, jövőre a sorozat harmadik DVD-je is elkészülhet, amelyben a csíkszeredai kápolnákat, valamint a csíkszépvízi Havas Boldogasszony kápolnát mutatnák be. ”

Viccek

Székely bácsika rohan a vonat után, végül csak elkérik, a vonat akkor gördül ki a peronról, mikor odaér. Erre a bácsi:

- Eredj csak, eredj, a jegy úgyis nálam van!

*

A székely meg a fia az érett gyümölcsöket szedik össze a kertben. A fiú megkérdezi:

- Mi lesz ebből a sok gyümölcsből, édesapám?

- Hát, ha anyád meggyógyul lekvár, ha nem, akkor pálinka.

*

A Székely bácsi nagy kínlódás közepette borotválkozik. Odaszól a gyereke:

- Mi a baj, édesapám?

- Életlen a borotva. Nem viszi a szakállamat!

- Na ne mondja már édesapám, hogy keményebb a maga szakállá, mint az a konzervdoboz, amit most nyitottam ki vele!

*

- Mit gondolsz melyik a gyorsabb, a ló vagy a postagalamb? - kérdi a székely a komájától.

- Gyalog a ló...

*

Egy férfit az anyósa leküld a boltba zöldségért, de a lelkére köti, hogy csakis szép, tiszta, és vegyszermentes lehet.

A férfi bemegy egy bioboltba, és elkezdi a zöldségek között válogatni. Amikor odamegy hozzá az eladó, megkérdi tőle:

- Ugye, ezeken a zöldségeken nincsenek mérgező vegyszerek? Az anyósomnak viszem őket.

- Nincsenek uram, azokat sajnos magának kell ráraknia.

*

Az anyós a vejével az orvosnál:

- Asszonyom, Önnek nagyon csúnya a nyelve.

- Doktor úr, maga biztosan összebeszél a vejemmel!

*

- Komám, én ki nem állhatom az Andrást.

- Hát én se.

- Miért, te mennyivel tartozol neki?

*

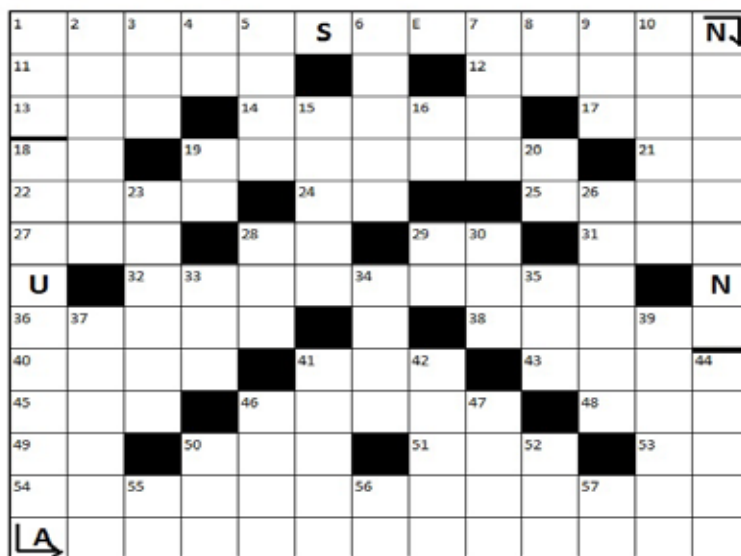
Székely bácsi komor arccal vacsorázik az étteremben: zavarja a zenekar hangos játéka. Odahívhatja a pincért:

- Mondja, főúr, meg lehet kérni a zenekart, mit játsszanak?

- Igen, uram. Mi volna a kívánsága?

- Szóljon nekik, hogy amíg ebédelek, játsszanak inkább pókert.

Corvin rejtvénymagazin 2013.

Apáca az orvosnál

A rejtvény fősoraiban (vízsz. 1. és függ. 18.) a következő vicc poénja olvasható:

Az apáca elmegy az orvoshoz, mert nem tudja abbahagyni a csuklást. Néhány perc múlva sírva rohan ki a rendeléből. A nővér bemegy és megkérdi:

- **Mi történt, doktor úr?**
- **Megvizsgáltam és közöltem vele, hogy gyermeke lesz.**
- **De, hát ez lehetetlen!**
- **... (poén a rejtvényben).**

Vízszintes: 11. Kézjegyével ellát. 12. Valahová szólít. 13. Albán pénz.

14. Matematika a diákok nyelvén. 17. Becézett Elemér. 18. Annyi mint (röv.). 19. Nagy dőlésszögű. 21. Testrészek! 22. Dollárt vált! 24. Vonatkozó névmás. 25. Amerikai folkénekesnő (Joan). 27. A beszéd eleme. 28. Vértálya. 29. Két tonna! 31. Radon és oxigén vj. 32. Orosz népi hangszer. 36. Bűnügyi regény. 38. Aroma. 40. Becézett Lajos. 41. Becézett Aranka. 43. Komolytalan, szélhámuskodó. 45. Bent rávet!

46. Kipling farkasvezére. 48. Kén és titán vj. 49. Sajtszelet! 50. Magyar színésznő (Éva). 51. Nigériai nép. 53. Lakrészek! 54. Aki nem szereti a nők társaságát.

Függőleges: 1. Sakkvilágbajnok volt (Mihail). 2. Vizsgál. 3. Csillagkép.

4. Szolmizációs hang. 5. Pénz-darab! 6. Cseh építész (Karel). 7. Teremsport. 8. Tova. 9. Angol személyes névmás. 10. Angol női név. 15. Nagy testű papagáj. 16. Ritka női név. 19. A végén terem! 20. Körülbelül (röv.). 23. Olasz sarkkutató (Umberto). 26. Dumas egyik testőre. 28. ... világát; lébol. 30. Izgat. 33. Vonatkozó névmás. 34. Gyenge minőségű bor. 35. Dél-koreai légitársaság. 37. Olyan, mint a róka. 39. Magyar politikus volt (József). 41. Ászokhordó nyílása. 42. Becézett Ilona. 44. Feltételként megszab valamit. 46. Kitűzött díjért folyó verseny. 47. ...

Tasman; Új-Zéland felfedezője. 50. Jód és cink vj. 52. 13. századi angol költő, kanonok. 55. Besorol! 56. Egylettagok! 57. A műút kellős közepe!

*Az új „köntösbe” bújtatott Székaszó kisújság szerkesztői
kellemes húsvéti ünnepeket kívánnak minden kedves olvasónak!*

fotó: Ádám Gyula

Szerkesztők: Szócs László, Németh Szilveszter
e-mail: szocslac@yahoo.com • tel: 0734-993740

Arculatterv, tipográfia: Ádám Gyula
ALUTUSPRINT

A lapszám megjelenését támogatta a Karcfalvi Polgármesteri Hivatal, valamint
a karcfalvi és a csikjenőfalvi közbirtokosságok.

Székaszó